

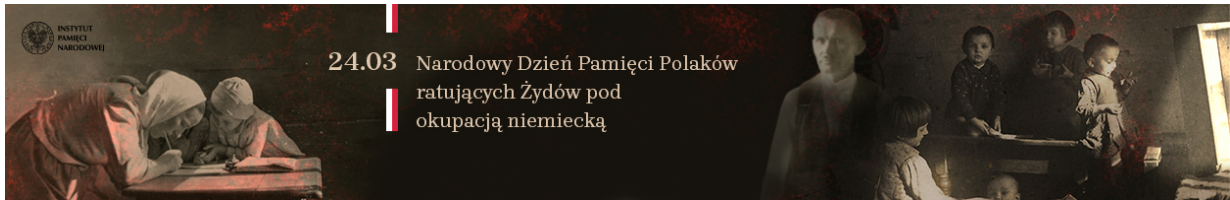
Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/materiały-do-pobrania/181167,TEKST-AUDIO-24-marca-Narodowy-Dzien-Pamieci-Polakow-ratujacych-Zydow-pod-okupacj.html>
25.04.2024, 20:01

[TEKST + AUDIO] 24 marca - Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką: materiały prasowe, popularnonaukowe, wydawnictwa, dokumenty i multimedia

Rodzina Józefa i Wiktorii Ulmów z Markowej

Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką – działania IPN w 2023

Świat patrzy na tę zbrodnię, straszliwszą niż wszystko, co widziały dzieje – i milczy. (...) Tego milczenia dłużej tolerować nie można (...) Jest ono nikczemne. Wobec zbrodni nie wolno pozostawać biernym. Kto milczy w obliczu mordy – staje się współnikiem mordercy. Kto nie potępia – ten przyzwala.

Zofia Kossak-Szczucka, „Protest” – odezwa wydana przez pisarkę 11 sierpnia 1942 r. w czasie wielkiej akcji deportacji Żydów z warszawskiego getta

Nie wszyscy w Europie przyglądali się biernie zagładzie europejskich Żydów. Polacy – z narażeniem własnego życia – ruszyli im z pomocą, choć groziła im za to nawet śmierć. Na ziemiach polskich Niemcy wprowadzili najbardziej restrykcyjne prawo za pomoc udzielaną Żydom. [Więcej TUTAJ](#)

24 marca 1944 r. w Markowej na Podkarpaciu Niemcy zamordowali mieszkającą tam ośmioosobową rodzinę Ulmów oraz ukrywanych przez nich Żydów z rodzin Goldmanów, Didnerów i Grünfeldów. Od 2018 roku w rocznicę zbrodni w Markowej obchodzimy **Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką**. Święto zostało ustanowione przez polski parlament.

Jak zapisano w treści ustawy, dzień ten ustanowiono – „w hołdzie Obywatelom Polskim – bohaterom, którzy w akcie heroicznej odwagi, niebywałego męstwa, współczucia i solidarności międzyludzkiej, wierni najwyższym wartościom etycznym, nakazom chrześcijańskiego miłosierdzia oraz etosowi suwerennej Rzeczypospolitej Polskiej, ratowali swoich żydowskich bliźnich od Zagłady zaplanowanej i realizowanej przez niemieckich okupantów”. Święto jest wyrazem czci dla wszystkich Polaków, którzy – okazując miłosierdzie i współczucie – pomagali Żydom systematycznie mordowanym przez niemieckich oprawców.

► **[24 marca: Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką - działania IPN w 2023 r.](#)**

► **[RODZINA ULMÓW](#)**

<https://ipn.gov.pl/pl/rodzina-ulmow>

W 1995 r. Wiktorię i Józefa Ulmów zaliczono w poczet Sprawiedliwych wśród Narodów Świata (największą grupę wśród uhonorowanych przez izraelski Instytut Yad Vashem stanowią Polacy). W 2003 r. rozpoczął się proces beatyfikacyjny bohaterskiej rodziny. **10 września 2023 r. w Markowej odbędzie się beatyfikacja rodziny Ulmów. Liturgiczne wspomnienie rodziny Ulmów będzie przypadać 7 lipca: w dniu, kiedy Wiktor i Józef zawarli sakramentalny związek małżeński.**

► **Nagrania AUDIO [poniżej do pobrania]:**

- dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa IPN [o Rodzinie Ulmów](#)
- Konrad Starczewski, naczelnik Wydziału notacji i opracowań multimedialnych BEN IPN [o filmie „Matusia”](#)
- Ewa Wójcicka z Archiwum IPN [o Raporcie Jürgena Stroopa](#)
- Ewa Wójcicka z Archiwum IPN [o Mieczysławie Foggu](#)

► **Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny światowej w Markowej**

- Otwarcie [Muzeum Polaków Ratujących Żydów](#) – Markowa, 17 marca 2016 r.
- [Muzeum Polaków Ratujących Żydów podczas II wojny Światowej im. Rodziny Ulmów istnieje już rok – Markowa, 17 marca 2017](#)
- Strona Muzeum w Markowej: <https://muzeumulmow.pl/pl/>
- Wywiad: [Mateusz Szpytma, Maciej Foks, Sprawiedliwi wzorem człowieczeństwa](#)

► **NOTACJE IPN: [Ocaleni i Sprawiedliwi – świadectwa Niezwycięzonych](#)**

1. Chava Nissimov, relacja Ocalonej – „DZIEWCZYNKĄ Z WARSZAWSKIEGO GETTA”
2. Tadeusz Stankiewicz, relacja Sprawiedliwego – „UKRYWANI NA BAGNACH”
3. Stanisława Roztropowicz-Szkubel, relacja Sprawiedliwej – „OCALONA DZIEWCZYNKĄ”

► **Wybrane publikacje:**

- Mateusz Szpytma, [Sprawiedliwi i ich świat. Markowa w fotografii Józefa Ulmy](#)
- Mateusz Szpytma, [THE RISK OF SURVIVAL. The Rescue of the Jews by the Poles and the Tragic Consequences for the Ulma Family from Markowa \(Ryzyko ocalenia. Ratowanie Żydów przez Polaków i tragiczne następstwa dla rodziny Ulmów z Markowej\)](#), Warszawa 2009
-

[Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką - wybrane publikacje IPN](#)

► [„Biuletyn IPN” nr 208 \(3\)/2023. Błogosławieni miłosierni](#) – o Rodzinie Ulmów

► **Dodatek historyczne do prasy- do pobrania**

[„Rodzina Ulmów. Samarytanie z Markowej” – dodatek prasowy IPN w magazynie „W sieci historii” \(16 lutego 2023\)](#)

W dodatku:

- **dr Karol Nawrocki, prezes Instytutu Pamięci Narodowej, *Ukarane człowieczeństwo***
- **dr Wojciech Hanus, OBBH IPN w Rzeszowie, „Ratując życie innych, złożyli w ofierze własne...” *Rodzina Ulmów z Markowej***
- **ks. Witold Burda, postulator procesu beatyfikacyjnego rodziny Ulmów, Kuria Przemyska, *Samarytanie z Markowej - droga do chwały ołtarzy***

[„Samarytanie w czasie zagłady” – dodatek historyczny IPN do „Naszego Dziennika” z 23 marca 2020 r.](#)

► **Wystawa: [Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej PL/EN/SK.](#)**

Wystawa została przygotowana przez Oddziałowe Biuro Edukacji Narodowej Instytutu Pamięci Narodowej w Rzeszowie. Do pobrania wersje: polska, angielska i słowacka.

► **Materiały edukacyjne: Karty pracy - do pobrania**

[Materiały edukacyjne z serii „Historie Poli i Poldka” – cz. 3: Narodowy Dzień Pamięci Polaków ratujących Żydów pod okupacją niemiecką](#)

► **Spoty IPN:**

- [Narodowy Dzień pamięci Polaków ratujących Żydów](#)
- [Words Matter: German Nazi Camps](#)

► **Animacja:**

- [Jan Żabiński – cykl BOHATEROWIE NIEPODLEGŁEJ](#)

Przenieś się do okupowanej przez Niemców Warszawy i POZNAJ Jana Żabińskiego, który podczas II wojny światowej wraz z żoną Antoniną pomagał Żydom z warszawskiego getta. Organizował dla nich fałszywe dokumenty, osobiście przeprowadzał na aryjską stronę, wreszcie ukrywał w willi oraz w pomieszczeniach przeznaczonych dla zwierząt na terenie ZOO. Szacuje się, że małżeństwo Żabińskich z narażeniem własnego życia pomogło w ten sposób ok. 300 żydowskim bliźnim

► **Materiały w portalu [przystanekhistoria.pl](#)**

► **TEKSTY**, m.in.:

- [Paweł Skibiński, Boży szaleniec w czasach Zagłady. Zofia Kossak-Szczucka](#)
- [Marcin Urynowicz, Rada Pomocy Żydom „Żegota”](#)
- [Szymon Pietrzykowski, Początek upamiętniania Sprawiedliwych wśród Narodów Świata](#)
- [ks. Jarosław Wąsowicz, Kościół ratujący Żydów](#)
- [Rafał Drabik, 97 sprawiedliwych. Pacyfikacja Białki za pomoc ukrywającym się Żydom i jeńcom sowieckim](#)
- [Tomasz Domański, Kryjówki dla Żydów](#)
- [Anna Zechenter, Piekło po niemiecku według Pileckiego](#)

► **PUBLIKACJE DO POBRANIA**

- [Szymon Nowak, Jan Żabiński „Franciszek”](#)
- [Anna Zechenter, Matka Matylda Getter PL](#)
- [Anna Zechenter, Matka Matylda Getter HEBR](#)
- [Anna Mieszkowska, Irena Sendlerowa](#)
- [Pomoc niesiona ludności żydowskiej na Kresach Południowo-Wschodnich II Rzeczypospolitej w latach 1941-1944, Wrocław 2022](#)

► **Biblioteka cyfrowa - DO POBRANIA:**

- **Raport Stroopa** [„Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje” – raport Jürgena Stroopa](#). W 2013 roku IPN udostępnił w formie cyfrowej dokument wyjątkowy w ludzkich dziejach. „Żydowska dzielnica mieszkaniowa w Warszawie już nie istnieje” – „raport” Jürgena Stroopa, przygotowany dla Heinricha Himmlera po zagładzie warszawskiego getta w 1943 roku. W 2017 dokument został wpisany na listę UNESCO Pamięć Świata.
- [Polacy ratujący Żydów: Tomasz Domański, Alicja Gontarek, Stan badań nad pomocą Żydom na ziemiach polskich pod okupacją niemiecką – przegląd piśmiennictwa, 2022 r.](#) Publikacja w ramach centralnego projektu badawczego IPN „Dzieje Żydów w Polsce i stosunki polsko-żydowskie w latach 1917-1990”

► **Dodatki prasowe - DO POBRANIA:**

- [„Śmierć za ratowanie życia”. Dodatek prasowy Oddziału IPN w Krakowie \(2021\)](#)
- [Czas Sprawiedliwych](#)
- [„Kryjówki dla Żydów” - dodatek historyczny Delegatury IPN w Kielcach do „Tygodnika eM”](#)
- [Dodatek prasowy IPN Oddział w Gdańsku „Polacy ratujący Żydów na Pomorzu i Kujawach”](#)

► **IPNtv:**

- [Ulmowie męczennicy ratujący Żydów - Przystanek Historia odc. 69](#)
- [MATUSIA - opowieść o Sprawiedliwej \[Fabularyzowany Film Dokumentalny\]](#)
- [Polacy ratujący Żydów w czasie II wojny światowej - Przystanek Historia, odc. 33](#)
- [Śmierć za ratowanie życia. Dekret o karaniu Żydów opuszczających getto i Polaków im pomagających](#)
- [Pomoc udzielana Żydom przez Polaków w latach 1939-1945 tom 5 \[dyskusja o książce\]](#)
- Dyskusja: [Krakowska Loża Historii Współczesnej. „Kościół, Żydzi, jezuici. Wokół pomocy Żydom w czasie II wojny światowej”](#)
- Pytania z historii: [Co zawierają raporty Witolda Pileckiego](#)

► **Premiera telewizyjna filmu o Zofii Kossak-Szczuckiej „Mulier fortis. Kobieta mężna”** - TVP Historia, 23 marca 2023 r. o godz. 20.15

Kolejne emisje:

- 24 marca 2023 (piątek), godz. 10:35 - TVP Historia,
- 4 kwietnia 2023 (wtorek), godz. 23:15 - TVP 1
- 5 kwietnia 2023 (środa), godz. 21:05 - TVP Dokument
- 6 kwietnia 2023 (czwartek), godz. 12:40 - TVP Dokument

Kontakt dla mediów:

Rzecznik Prasowy IPN - Dyrektor Biura: dr Rafał Leśkiewicz

tel. 602 322 362

rzecznik@ipn.gov.pl

PLIKI DO POBRANIA

[zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma o Rodzinie Ulmów \(mp3, 2 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma o Rodzinie Ulmów \(wav, 35.94 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[Konrad Starczewski z BEN IPN o filmie Matusia \(mp3, 4.2 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[Konrad Starczewski z BEN IPN o filmie Matusia \(wav, 75.57 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[Ewa Wójcicka z Archiwum IPN o Raporcie Jürgena Stroopa \(mp3, 2.89 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[Ewa Wójcicka z Archiwum IPN o Raporcie Jürgena Stroopa \(wav, 51.96 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[Ewa Wójcicka z Archiwum IPN o Mieczysławie Foggu \(mp3, 4.06 MB\) 22.03.2023 16:00](#)
[Ewa Wójcicka z Archiwum IPN o Mieczysławie Foggu \(wav, 73.14 MB\) 22.03.2023 16:00](#)